

діяльності студентів. Про ефективність впливу ІКТ на активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів свідчить їх ініціативність, інтерес, позитивне й усвідомлене ставлення до навчання, інтенсивність діяльності, самостійність, зацікавленість у досягненні мети і бажання виконати завдання, вибір складного завдання, посилення самоконтролю, використання під час відповіді додаткового матеріалу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коломієць О. М. Диференційоване навчання аналітичної геометрії студентів вищих навчальних закладів педагогічного профілю : дис. канд. наук : 13.00.02 / Коломієць Оксана Миколаївна – Черкаси, 2009. –300 с.
2. Кривенко О. Г. Комп'ютерні моделі геометричних образів як засіб підвищення якості математичної освіти / О. Г. Кривенко // Молодь та соціально-інформаційні проблеми суспільства : зб. матеріалів III міжвузівської студент. наук. конф., (Умань, 21 квітня 2007 р.) – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2007. – С. 321–323

РЕЗЮМЕ

Т. Н. Махомета. Изучение линий и поверхностей средствами НИТ.

В статье раскрыта ефективність використання НИТ в учебном процессе. Рассмотрены особенности и возможности использования программного комплекса «3D Plotter» во время изучения линий и поверхностей в курсе аналитической геометрии.

Ключевые слова: новые информационные технологии обучения, педагогическое программное средство, программный комплекс «3D Plotter», геометрический образ, аналитическая геометрия, кривые, поверхности.

SUMMARY

T. Mahometa. Lines and surfaces learning with the means of NIT.

The effectiveness of NIT using in the learning process is opened in the article. The peculiarities and opportunities of program complex «3 D Plotter» in the process of lines and surfaces learning in the analytical geometry course are observed.

Key words: new informational learning technologies, pedagogical program means, program complex «3 D Plotter», geometrical image, analytical geometry, curved lines, surfaces.

УДК 159.928.22-057.875

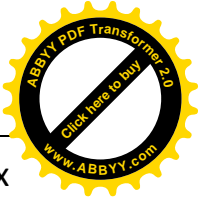
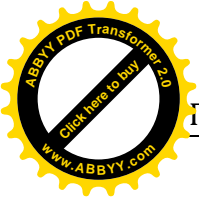
Л. В. Тихенко

Сумський обласний центр позашкільної освіти
та роботи з талановитою молоддю

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ТА УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ У ПРОЦЕСІ ПОШУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПОЗАШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОСТОРІ

У статті розглянуто питання щодо створення цілісної педагогічної системи, спрямованої на розвиток творчих здібностей дітей та учнівської молоді засобами позашкільної навчально-творчої діяльності. Особливу увагу приділено впровадженню інноваційних організаційно-педагогічних технологій, що передбачають органічне поєднання колективних й індивідуальних форм пізнавальної та творчої діяльності учнівської молоді в позаурочний час як у містах, так і в сільській місцевості; залученню обдарованих учнів до активної науково-дослідницької діяльності під час навчання в Сумському територіальному відділенні МАН України.

Ключові слова: творчі здібності, навчально-творча діяльність, цілісна педагогічна система, колективні та індивідуальні форми пізнавальної та творчої діяльності.

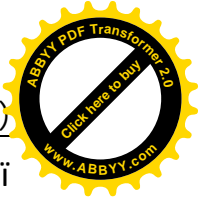
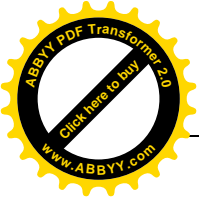


Постановка проблеми. Актуальність проблеми розвитку творчих здібностей особистості у креативному позашкільному навчально-виховному просторі зумовлюється взаємопов'язаними факторами, серед яких основними є соціальний фактор – соціальна потреба в підвищенні ефективності всіх освітніх систем як запорука успішного соціально-економічного та політичного розвитку держави, що можливо лише за умови постійного вдосконалення навчально-виховного середовища (простору) та забезпечення креативності навчально-виховного мікросоціуму; психолого-педагогічний фактор – потреба суспільства у вихованні високоосвіченої креативної комунікативної активної особистості, здатної до продукування та реалізації соціально значущих ідей; медико-фізіологічний фактор – потреба суспільства у збереженні та зміцненні фізичного та психічного здоров'я підростаючого покоління, інтеграції в освітній галузі навчально-розвивальних і здоров'язбережувальних технологій.

Аналіз актуальних досліджень. У працях Б. Ананьєва, В. Андрєєвої, М. Вердяєва, І. Волкової, В. Кан-Каліка, Н. Кічук, В. Козленко, В. Лозової, В. Моляко, Я. Пономарьова, В. Пушкіна, О. Столярової, О. Суценко, Г. Шевченко, О. Штепенко розглянуто окремі аспекти виховання творчої активності учнів: в умовах проблемного навчання, трудової, естетичної, громадської діяльності.

Проблемі творчого розвитку учнівської молоді присвячено значну кількість наукових досліджень у галузі психології та педагогіки. Різні аспекти виховання творчої активності в учнів розглянуто у працях Ю. Бабанського, Л. Базиленко, А. Колмогорова, В. Лозової, Л. Овсянецької, Т. Шамової. Однак зауважимо, що сьогодні питання розвитку творчих здібностей дітей та учнівської молоді у процесі пошуково-дослідницької діяльності в позашкільному навчально-виховному просторі актуалізується й у соціально-педагогічному контексті (О. Безпалько, Н. Гриценко, В. Завгородня, І. Зверева, Н. Лавриченко, Г. Лактіонова, В. Лінніческо, І. Ніколаєску).

Виклад основного матеріалу. Сучасна наука та практика зробили значний внесок у дослідження проблеми формування та розвитку творчої особистості, розроблення психолого-педагогічних теорій розвивального навчання й виховання [1; 2; 3]. У всіх галузях освіти діють та постійно вдосконалюються сучасні моделі навчально-виховної роботи, спрямованої на розвиток творчих здібностей підростаючого покоління.

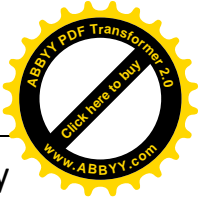
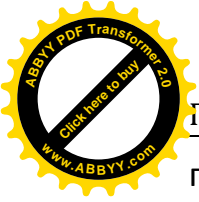


Педагогічним колективом Сумського обласного центру позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю на основі впровадження відповідних організаційно-технологічних, методичних і процесуальних інновацій напрацьовано власний досвід з означеної проблеми.

До організаційно-технологічних інновацій останніх років належить започаткування діяльності пересувного позашкільного навчального закладу (ППНЗ), започаткованого у 2007 році. Метою його діяльності є практичне втілення в життя принципу рівного доступу до якісної позашкільної освіти, апробація новітніх методик і технологій організації позашкільної роботи з учнями сільських шкіл, створення реальних умов для залучення їх до соціально значущої, навчально-розвивальної, пошуково-дослідницької діяльності. Інноваційність роботи ППНЗ полягає в організації цілеспрямованого використання сільською дитиною вільного від навчання в загальноосвітній школі часу для розвитку своїх потенційних можливостей [4].

Методичними інноваціями є проведення педагогічного дослідження з проблеми формування творчих здібностей дітей та учнівської молоді у процесі пошуково-дослідницької діяльності в позашкільному навчально-виховному просторі; розроблення програмного навчального комплексу Сумського територіального відділення МАН України; апробація нових навчальних методик і технологій розвивального спрямування, узагальнювальний опис психолого-педагогічних та організаційно-технологічних умов розвитку творчих здібностей особистості у процесі навчально-творчої діяльності школярів; упровадження в систему роботи Сумського територіального відділення МАН України авторської методики формування творчих здібностей старшокласників у процесі дослідницької діяльності МАН України, її адаптація до систем навчально-виховної роботи профільних гуртків, секцій НТУ навчальних закладів, творчих об'єднань пересувного позашкільного навчального закладу [5]. Результатом цієї роботи стало розроблення методики формування творчих здібностей дітей та учнівської молоді в процесі пошуково-дослідницької діяльності в позашкільному навчально-виховному просторі.

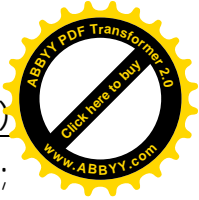
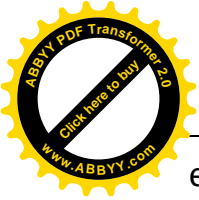
Упровадження означеної методики передбачає цілеспрямовану і систематизовану роботу щодо формування пошуково-дослідницької компетентності, необхідної для вирішення завдань творчих робіт, здійснення проектної діяльності, визначених спеціальними розділами



профільних навчально-виховних програм. Методика застосовується у гуртковій роботі навчально-виховних структур ПНЗ, зокрема шкіл раннього творчого розвитку дитини; профільних відділів, що організують пошуково-дослідницьку діяльність вихованців за напрямками позашкільної освіти; у системі роботи Сумського територіального відділення МАН України, що організує пошуково-дослідницьку діяльність обдарованої учнівської молоді регіону на профорієнтаційному навчально-організаційному рівні; у роботі пересувного позашкільного навчального закладу, що передбачає реалізацію освітньо-дослідницьких проектів, програм, організацію пошукової роботи за завданнями всеукраїнських краєзнавчих експедицій.

Моделі організації навчально-творчої діяльності вихованців з елементами дослідницької роботи орієнтовані на вихованців школи раннього творчого розвитку, профільних гуртків пропедевтичного навчально-організаційного рівня та реалізуються через надання вихованцям знань, формування вмінь і навичок, визначених профільними навчально-виховними програмами; ознайомлення з найпростішими методами досліджень (у межах начально-виховних програм: організація спостережень, проведення простих дослідів, підготовка усних повідомлень тощо); створення психолого-педагогічних умов, що стимулюють розвиток творчих здібностей, та активізацію творчої активності вихованців (проведення творчих конкурсів, організація суспільно корисної праці тощо).

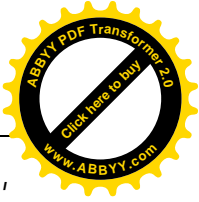
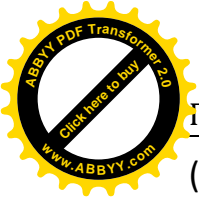
Моделі організації профільної навчальної пошуково-дослідницької діяльності орієнтовані на середній і старший шкільний вік вихованців та реалізуються в системі роботи дослідницьких гуртків ознайомчого та базового навчально-організаційних рівнів ПНЗ, зокрема ППНЗ. Реалізація означених моделей забезпечується шляхом поглиблення загальних знань вихованців, а також спеціальних знань про предмет навчально-дослідницької діяльності, методи пошуку й обґрунтування закономірних зв'язків і відношень, про фактори, явища та процеси, що експериментально спостерігаються чи теоретично аналізуються; організації навчально-дослідницької діяльності вихованців: уключення елементів наукового пошуку у процес вивчення тем (розділів, модулів) навчальних предметів (курсів) науково-дослідницького спрямування, у вирішенні вихованцями індивідуальних творчих завдань, що сприяє підвищенню



ефективності їх самостійної роботи (частково-дослідницька діяльність); залучення вихованців до виконання реферативно-творчих і пошуково-дослідницьких робіт; організації масових заходів для презентації виконаних учнями реферативно-дослідницьких, раціоналізаторських, пошукових робіт: днів науки, тематичних учнівських конференцій тощо; залучення учнів до участі в конкурсах-захистах учнівських дослідницьких робіт, всеукраїнських конкурсах, виставках дитячої творчості.

Важливим аспектом навчально-виховної роботи є забезпечення постійної комунікативної навчально-творчої взаємодії вихованців профільних відділів ПНЗ, творчих об'єднань ППНЗ. Така взаємодія відбувається як під час роботи дослідницьких груп, так і під час «мозкових штурмів», ділових ігор, диспутів, спілкування в мережі Інтернет, інших форм навчально-виховної роботи. Крім зазначеного, важливим є застосування педагогічних засобів непрямого або перспективного управління, спрямованих на максимальне використання вихованцями прийомів самоуправління та реалізацію власних творчих здібностей (розроблення дослідницьких мініпроектів на задану тематику, проведення конкурсних пізнавально-розважальних програм, рольові ігри, участь у роботі голубих і зелених патрулів, природоохоронних та екологічних акціях тощо).

Моделі організації систематизованої пошуково-дослідницької діяльності орієнтовані переважно на старший шкільний вік вихованців і реалізуються в системі роботи творчих об'єднань профорієнтаційного навчально-організаційного рівня, наукових секцій і шкіл Сумського територіального відділення МАН України, пересувного позашкільного навчального закладу. Вони передбачають органічне поєднання колективних й індивідуальних форм пізнавальної та дослідницької (пошукової, раціоналізаторської, дослідно-експериментальної, проектної, моніторингової тощо) діяльності учнівської молоді в позаурочний час як у містах, так і в сільській місцевості; залучення обдарованих учнів до активної науково-дослідницької діяльності за орієнтовною тематикою територіальних відділень МАН України, за тематикою всеукраїнських конкурсів учнівських творчих робіт; педагогічне управління дослідницькою діяльністю слухачів МАН: допомога у виборі тем, консультування, організація зустрічей з науковими керівниками, створення презентацій; залучення обдарованих школярів до участі в учнівських конференціях



(міських, районних, обласних, всеукраїнських, міжнародних), Всеукраїнському конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН України.

Висновки. Отже, діяльність педагогічного колективу закладу є свідченням того, що застосування означених інноваційних організаційно-педагогічних моделей є фактором, що підтверджує ефективність методики розвитку творчих здібностей особистості у креативному позашкільному навчально-виховному просторі.

ЛІТЕРАТУРА

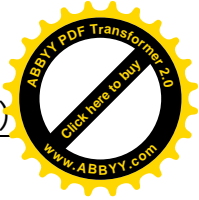
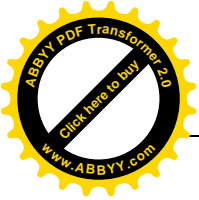
1. Бех І. Д. Виховання особистості: Сходження до духовності : наук. вид. – К. : Либідь, 2006. – 272 с.
2. Ковбасенко Л. І. Організаційно-педагогічні основи діяльності сучасного позашкільного навчального закладу : метод. посіб. / Л. І. Ковбасенко. – К., 2000. – 53 с.
3. Мачуський В. В. Формування творчої активності старшокласників у клубах позашкільних навчальних закладів : навч.-метод. посіб. / В. В. Мачуський, В. Ю. Гаврилюк. – Біла Церква : КОІПОПК, 2006. – 216 с.
4. Тихенко Л. В. Пересувний позашкільний навчальний заклад як одна з моделей позашкільної освіти та важливий компонент розвитку креативного освітнього соціуму в регіоні / Л. В. Тихенко // Формування та розвиток творчих здібностей дітей та учнівської молоді в креативному освітньому соціумі : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., 17–18 верес. 2008 року. / МОН України [та ін.]. – Суми : ВАТ «Сумська обласна друкарня», 2008. – 296 с.
5. Тихенко Л. В. Розвиток творчих здібностей дітей та учнівської молоді в процесі пошуково-дослідницької діяльності в позашкільному навчально-виховному просторі: компетентнісний підхід, еколого-натуралістичний аспект / Л. В. Тихенко ; [упоряд. Л. М. Бондар, Н. В. Перепелиця, Н. Ю. Сидоренко] ; за ред. Л. В. Тихенко. – Суми : Університетська книга, 2010. – 608 с.

РЕЗЮМЕ

Л. В. Тихенко. Развитие творческих способностей детей и ученической молодежи в процессе поисково-исследовательской деятельности во внешкольном учебно-воспитательном пространстве.

В статье рассмотрен вопрос относительно создания целостной педагогической системы, направленной на развитие творческих способностей детей и учащейся молодежи средствами внешкольной учебно-творческой деятельности. Особое внимание уделено внедрению инновационных организационно-педагогических технологий, которые предусматривают органическое сочетание коллективных и индивидуальных форм познавательной и творческой деятельности учащейся молодежи во внеурочное время как в городе, так и в сельской местности; вовлечению одаренных учеников к активной научно-исследовательской деятельности во время учебы в Сумском территориальном отделении МАН Украины.

Ключевые слова: творческие способности, учебно-творческая деятельность, целостная педагогическая система, коллективные и индивидуальные формы познавательной и творческой деятельности.



SUMMARY

L. Tykhenko. Developing of children and school students' creative abilities in the process of search and research activity in after-school educational and upbringing space.

The article deals with the problem of the creation of the integral pedagogical system aimed to developing of children and school students' creative abilities by the means of after-school educational and creative activity. The special attention is paid to implementation of innovative organizational and pedagogical technologies that provide combination of collective and individual forms of school students' cognitive and creative activity in after-school time both in cities and in rural locality; bringing in the gifted students to active scientific and research work while their studying at the Sumy territorial department of Junior Academy of Sciences of Ukraine.

Key words: creative abilities, educational and creative activity, integral pedagogical system, collective and individual forms of cognitive and creative activity.